

Dezvoltarea abilităților socio-emoționale la preșcolarii de grupă mijlocie prin opționalul „Cutiuța fermecată cu emoții”

Dezvoltarea socială și emoțională a preșcolarilor constituie punctul de plecare în crearea de relații interumane și influențează semnificativ succesul copiilor în viață și la școală. Încă de la grădiniță programul copiilor este foarte încărcat, multe familii având și activități „extracurriculare” pentru copii aproape zilnic: dans, înot, limbi străine, pictură, etc. Agitația, stresul, prețul pus pe intelect, precum și neglijarea rolului pe care îl au sentimentele în dezvoltarea sănătoasă a copiilor au condus la rezultatele cu care ne confruntăm astăzi. Unul din cinci copii suferă de o problemă emoțională, de dezvoltare sau comportamentală (World Health Organization, 2004).

Din perspectivă ontogenetică, studiile realizate accentuează faptul că primii trei-șapte ani de viață reprezintă perioada optimă pentru promovarea sănătății sociale și emoționale. Abilitățile sociale și emoționale au un rol central în obținerea succesului școlar și a unei stări de bine, de aceea, grădiniței, în strânsă colaborare cu familia, le revine importanta sarcină de a oferi un mediu propice dezvoltării acestora.

Astfel, am considerat oportună implementarea unui program de curriculum la decizia școlii pentru preșcolarii din grupa mijlocie centrat pe educația socio-emoțională în învățământul preprimar pentru a dezvolta abilitățile sociale și emoționale ale copiilor preșcolari cu vârste cuprinse între 4 și 5 ani.

Întrebarea principală de la care am plecat în conceperea acestui CDȘ a fost: „Va conduce opționalul *Cutiuta fermecată cu emoții*, bazat pe desfășurarea activităților din diferite arii curriculare, la dezvoltarea socio-emoțională a preșcolarilor din grupa mijlocie?”

Întrebările secundare au fost: **1.** „Cum vor relaționa preșcolarii de 4-5 ani cu ceilalți, care va fi nivelul complianței la reguli și ce comportamente prosociale vor etala în urma participării la activitățile opționale din programul *Cutiuta fermecată cu emoții*?”, **2.** „Cum își vor exprima preșcolarii de 4-5 ani emoțiile, cum le vor regla și în ce măsură le vor înțelege în urma participării la activitățile opționale?”

Planificarea activităților a inclus: jocuri pentru exersarea inițierii și menținerii unei interacțiuni, exerciții pentru ascultarea activă, jocul în grup și schimbul de jucării, jocuri pentru utilizarea formulelor de politețe, a complimentelor, tehnici de rezolvare a conflictelor, respectarea regulilor grupei, cooperarea în vederea rezolvării unei sarcini, solicitarea și oferirea ajutorului, după caz, exerciții pentru utilizarea cuvintelor și a expresiilor care denumesc stări emoționale, exemplificarea

unor situații concrete de trăire emoțională, identificarea unor emoții în care apar diferențe între starea emoțională și exprimarea ei externă, exprimarea empatiei față de alte persoane, manifestarea unor sentimente complexe (rușine, mândrie, vinovăție), respectarea particularităților fiecăruia în cadrul interacțiunilor sociale, recunoașterea emoțiilor pe baza expresiei faciale, enumerarea consecințelor emoțiilor în situații date, găsirea de soluții pentru stări emoționale conflictuale (furie), exprimarea gândurilor și a sentimentelor într-o formă coerentă, utilizarea, pentru a se liniști, a distragerii și a limbajului intern (ajută la autoreglarea emoțiilor și a comportamentelor), utilizarea diferitelor strategii pentru controlul emoțional.

„Acesta sunt eu” - joc exercițiu

„Cum se simte ursulețul?” - joc didactic

„Adăpostul prieteniei”
- povestea educatoarei

„Povestea peștelui curcubeu” -
povestea educatoarei

„Cum mă simt azi? - joc de mimă

Pe parcursul derulării opționalului, am observat că, la patru ani, copiii încep să înțeleagă, ajutați de un adult, că anumite evenimente sunt legate de anumite emoții și că în momentele când reușesc să-și înțeleagă emoțiile proprii și pe ale celorlalți ei dobândesc abilități de a-și regla comportamentul, ceea ce este esențial pentru manifestarea empatiei și a comportamentului prosocial. Preșcolarii și-au dezvoltat capacitatea de identificare a emoțiilor pe baza indicilor non-verbali, reușind să numească emoții ca: bucurie, furie, tristețe, teamă; iar câțiva, chiar surpriză și dezgust. Copiii au capacitatea de a recunoaște primele trei emoții enumerate anterior care sunt denumite, de altfel, și emoții de bază și de a diferenția între emoțiile pozitive și negative; de asemenea, cunosc denumirea pentru bucurie și furie.

Realizarea activităților a condus la o evoluție gradată a abilităților emoționale ale copiilor în funcție de vârstă, abilități manifestate atât în context familial, cât și educațional. O tendință interesantă care s-a observat la preșcolari a fost aceea că ei au reușit să înțeleagă mult mai bine cauzele emoțiilor negative decât pe ale celor pozitive.

Din perspectiva dezvoltării sociale, s-a constatat o creștere a nivelului de manifestare a abilităților sociale proporțional cu expunerea copiilor la contexte sociale diverse; s-a observat o creștere a frecvenței de manifestare a comportamentelor de complianță la reguli, de manifestare a comportamentelor prosociale.

Orice intervenție la nivelul grupei în scopul prevenirii și reducerii anumitor comportamente problematice trebuie susținută pe termen lung pentru o eficiență mai mare a rezultatelor obținute prin aplicarea ei. De aceea, propunerea de a continua pe termen lung unele activități care să susțină conduitele dezvoltate este deja justificată.

Comunicarea informațiilor despre opțional în cadrul întâlnirilor cu părinții ne-au determinat să credem că rezultatele sunt net superioare datorită comportamentelor socio-emoționale exersate și acasă. În acest sens, am implicat părinții în activități organizate pentru a-i sprijini să își dezvolte

abilități parentale de exersare a abilităților socio-emoționale ale preșcolarilor în contextul de acasă, motivându-le afirmația conform căreia copiii învață prin observare și imitare, iar modelul părintelui este un context de învățare. Mai mult, exteriorizarea emoțiilor părintelui influențează în mod direct comportamentele copiilor și în acest mod am reușit să producem schimbarea unor obișnuințe indezirabile, a unor atitudini care au influențat reușita aplicării acestui CDȘ.

În dezvoltarea abilităților socio-emoționale ale preșcolarilor de grupă mijlocie cele mai determinante aspecte sunt cele legate de contextele sociale pe care le creăm copiilor, de reacțiile și de răspunsurile adecvate pe care noi, ca educatoare și părinți, le concretizăm, de modelele de comportamente dezirabile pe care le oferim.

Bibliografie:

- Botiș, A., (2007), Despre dezvoltarea abilităților emoționale și sociale ale copiilor, fete și băieți, cu vârsta până la 7 ani, Buzău, Alpha MDN;
- Sas, C. și colab., (2010), Cunoașterea și dezvoltarea competenței emoționale, Oradea, Editura Universității;

Prof. învă. preșcolar Coman Marinela
Grădinița cu P.P Nr.17 Tulcea